

nyelvhasználatában. Mi több – ahogy azt a felkeresett weboldalak témái is mutatják – az internet a kultúra, az etnicitás és az identitás megőrzésében is fontos szerepet tölthet be.

Végül, ami a fennmaradó három multimédiával foglalkozó kérdést illeti, a 94-es kérdésre adott válaszok rámutattak arra, hogy a 37 válaszadóból 17-en használják a magyar nyelvet valamilyen chat-felületen, míg a 95-ös és a 96-os kérdések válaszaiból arra derült fény, hogy a 37 adatközlő közül 8 használja az *iWiW* nevű magyar közösségi oldalt, és 14 használja a magyar nyelvet a hasonló, de nemzetközi *Facebook* oldalon. Utóbbi esetében a 11 másodikgenerációs válaszadó közül 10 él a magyar nyelv használatának e modern lehetőségével, ami mindenképp új távlatokat nyithat az örökségnyelv-megtartásban, valamint a kultúra és az etnicitás megőrzésében.

Összefoglalva az mondható el, hogy a telekommunikáció és a multimédia kétségkívül egyre fontosabb szerepet kap a vizsgált közösség magyar nyelvhasználatában, ahol manapság valószínűleg az internet a legjelentősebb a fent felsorolt és röviden kiértékelt területek közül. Az internetes oldalak széles skálája mellett a közösség tagjai gyakran látogatnak chat-felületeket és közösségi oldalakat is, olyannyira, hogy ezt az új, virtuális nyelvhasználati színteret, amit az internet képvisel, minden további nélkül hozzá lehetne adni ahhoz az öt klasszikus színtérhez, melyeket a jelen fejezet első néhány részében néztünk végig (vagyis a család, a barátok, a válás, az oktatás és a munka színtéréhez, melyeket Fishman 1972 javasol).

Ezen a ponton szeretném megemlíteni, hogy a magyar nyelv jelenléte ezekben az új szférákban további kutatások tárgyát képezhetné a globalizáció perspektívájából is, ez azonban nem tartozik a jelen tanulmány hatáskörébe.

Az eredményeket általánosságban összegzendő, mindenképp fontos látni, hogy a fentiekben kidolgozott számos téma mellett a kérdőív jó néhány kérdése nem került bele a jelen tanulmányba annak ellenére, hogy sok esetben azok is illettek volna egy makro-szociolingvisztikai kutatásba. Ennek oka egyszerű: az eredmények tárgyalása e további témakörök nélkül is meglehetősen hosszúra sikerült, így terjedelmi megfontolásokból határoztam úgy, hogy néhány kérdést kihagyok az elemzésből.

Mindazonáltal az eredményeket bemutató öt alfejezet végigvezette az olvasót a tanulmány legfontosabb kutatási eredményein, a kérdőív segítségével szerzett adatok alapján. Láttuk számos különböző témában – a kultúra és az etnicitás megőrzésétől a privát, ill. a közösségi színterek nyelvhasználatán és a magyar nyelv elsajátításán keresztül a telekommunikáció és a multimédia új színtereiig –, hogy bár a nyelvcsere kétségkívül folyamatban van a közösségben, tempója viszonylag lassú, és esetenként olyan jelek is mutatkoznak, melyek ellentmondanak a háromgenerációs nyelvcsérével kapcsolatos feltevésnek.

6. Konklúzió

Ebben a fejezetben megismétlem és kiértékelem a tanulmány legfontosabb eredményeit, valamint kísérletet teszek a kutatási kérdésre kapott válasz összefoglalására. Ezt követően felvázolok néhány lehetséges irányvonalat, melyeknek mentén ez a kutatás folytatható, ill. továbbvihető, végül pedig röviden kitérek arra is, hogy miben is áll a jelen tanulmány fontossága, újszerűsége.

Alapvetően a jelen kutatás legfontosabb eredményének az a megállapítás tekinthető, hogy a háromgenerációs nyelvcsere kétségkívül folyamatban van a hamiltoni magyar közösségben, bár lehet, hogy nem olyan gyors, mint ahogy az a részletes elemzés előtt várható lett volna, sőt, néhány megfigyelés egyenesen ellentmond az Észak-Amerikában általános háromgenerációs nyelvcsere előfeltevésének, bár a legtöbb eredmény ezt éppen alátámasztja. Számos különböző

témában (a kultúra és az etnicitás megőrzésétől a nyelvhasználaton át a nyelvelsajátításig) találtam bizonyítékot a nyelvcsere – legtöbbször (a várakozásoknak megfelelően) az örökség-nyelv generációk közötti továbbadásának gyengesége, ill. hiánya miatt.

Jövőbeli kutatási terveim között mindenképpen ott szerepel egy összehasonlító jellegű tanulmány készítése, amely saját eredményeimet veti majd össze az adatgyűjtési alfejezet elején leírt négy tanulmány (vagyis Csernicskó 1998, Göncz 1999, Lanstyák 2000 és Polgár 2001) bármelyikével. Mivel pontosan ilyen megfontolásból választottam az SHOH-kérdőívet kutatási módszerként, ez mindenképp ésszerű lépés lenne.

Tervezem továbbá azt is, hogy a szociolingvisztikai kérdések után a kérdőív nyelvi kérdéseit is elemzésnek vetem alá, ezzel szélesítve ki a jelen kutatás tárgykörét. Még további lehetséges kutatási terv a jövőre nézve az interjúk során felmerülő kódváltások elemzése. Mivel az interjúkról hangfelvételek készültek, lehetőségem van összegyűjteni és átírni a kódváltásokat, hogy aztán nyelvtani környezetüket vagy esetleg szociopragmatikai motivációikat megvizsgálhassam.

Ami pedig e kutatás jelentőségét illeti, elmondható, hogy hasonló makro-szociolingvisztikai kutatást a Kanadában élő magyarsággal kapcsolatban mindeztáig még nem végeztek. Kanada jól ismert és oly sokszor hangoztatott bevándorlóbarát politikája miatt viszont érdekes lehet e tanulmány eredményeit az USA-beli, ill. a szomszédos országokban élő magyarok kapcsán rendelkezésre álló eredményekkel összevetni, hisz a különböző országokban sokszor igen különböző attitűdök mutatkoznak a kisebbségekkel szemben, ami társadalmi, de akár szociolingvisztikai szinten is jelentős eltéréseket eredményezhet.

Annak ellenére tehát, hogy a jelen tanulmány viszonylag innovatívnak mondható (újszerű témája révén), újszerűsége egyúttal arra is szolgál, hogy számos korábbi kutatás tárgykörét kibővítsé, eredményeit azokkal összevesse, legyen szó bármilyen magyar beszélőközösség kontaktusvizsgálatáról. Ennek fényében tehát ez a dolgozat egyszerre innovatív és konzervatív, hiszen újszerűsége nagymértékben korábbi szerzők korábbi munkáján alapul, illeszkedve az általuk megteremtett szakmai tradícióba.

Irodalomjegyzék

- Antalóczy, Scarlett Deva. 2006. *Freedom '56: Personal accounts of the 1956 Hungarian revolution and its aftermath*. Charleston, SC: Book Surge Publishing.
- Campbell, Russ és Donna Christian, szerk. 2003. Directions in research: Intergenerational transmission of heritage languages. *Heritage Language Journal*, 1:1-44.
- Chevalier, Joan F. 2004. Heritage language literacy: Theory and practice. *Heritage Language Journal*, 2:1-19.
- Chinen, Kiyomi and Tucker, G. Richard. 2005. Heritage language development: Understanding the roles of ethnic identity and Saturday school participation. *Heritage Language Journal*, 3.1:27-59.
- Csernicskó, István. 1998. *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Budapest: Osiris Kiadó és MTA Kisebbségkutató Műhely.
- Dreiszigler, Nándor F. 1980. Immigrant lives and lifestyles in Canada, 1924-1939. *Canadian-American Review of Hungarian Studies*, 8: 61-83.
- Dreiszigler, Nándor F. 1986. Immigration and re-migration: The changing urban-rural distribution of Hungarian Canadians, 1886-1986. *Canadian-American Review of Hungarian Studies*, 13: 20-41.

- Dreisziger, Nándor F. 2004. The erosion of the Hungarian linguistic presence in Canada, 1991-2001. In: Ludanyi, Andras, szerk. *Yearbook of the Hungarian Community of Friends*. Portland, OR: Hungarian Communion of Friends, 58-62.
- Dreisziger, Nándor F., M. L. Kovacs, Paul Bödy és Bennett Kovrig. 1982. *Struggle and hope: The Hungarian-Canadian experience*. Toronto: McClelland és Stewart.
- Fay, Terence J. 2002. *A history of Canadian Catholics: Gallicanism, Romanism and Canadianism*. Montreal, Kingston, London és Ithaca: McGill-Queen's University Press.
- Fenyvesi, Anna. 2005. Hungarian in the United States. In: Fenyvesi, Anna, szerk. *Hungarian language contact outside Hungary: Studies on Hungarian as a minority language*. Amsterdam és Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 265-318.
- Fishman, Joshua A. 1966. *Language loyalty in the United States*. Hága: Mouton.
- Fishman, Joshua A. 1972. Domains and the relationship between micro- and macrosociolinguistics. In: Gumperz, John J. and Dell Hymes, szerk. *Directions in sociolinguistics: The ethnography of speaking*. New York: Holt, Rinehart és Winston, 407-434.
- Fishman, Joshua A. 1991. *Reversing language shift*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Fishman, Joshua A. 2001. 300-plus years of heritage language education in the United States. In: Peyton, Joy Kreeft, Donald A. Ranard and Scott McGinnis, szerk. *Heritage languages in America: Preserving a national resource*. Washington, DC és McHenry, IL: Center for Applied Linguistics and Delta Systems, 81-97.
- Göncz, Lajos. 1999. *A magyar nyelv Jugoszláviában (Vajdaságban)*. Budapest és Újvidék: Osiris Kiadó, Forum Könyvkiadó és MTA Kisebbségkutató Műhely.
- Grosjean, Francois. 1982. *Life with two languages: An introduction to bilingualism*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hidas, Peter I. 1998. The Hungarian Refugee Student Movement of 1956-57 and Canada. *Canadian Ethnic Studies Journal*, 30: 19-49.
- Kelleher, Ann. 2008. What is a heritage language? In: Peyton, Joy Kreeft, szerk. *Frequently asked questions about heritage languages in the United States, Volume 1*. Washington DC: Center for Applied Linguistics, 3-4.
- Kontra, Miklós. 2005. Contextualizing the Sociolinguistics of Hungarian Outside Hungary project. In: Fenyvesi, Anna, szerk. *Hungarian language contact outside Hungary: Studies on Hungarian as a minority language*. Amsterdam és Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 29-46.
- Lanstyák, István. 2000. *A magyar nyelv Szlovákiában*. Budapest és Pozsony: Osiris Kiadó, Kalligram Könyvkiadó és MTA Kisebbségkutató Műhely.
- Otcu, Bahar. 2010. Heritage language maintenance and cultural identity formation: The case of a Turkish Saturday school in New York City. *Heritage Language Journal*, 7.2:112-137.
- Oriyama, Kaya. 2010. Heritage language maintenance and Japanese identity formation: What role can schooling and ethnic community contact play? *Heritage Language Journal*, 7.2:76-111.
- Papp, Susan M., szerk. 1979. *Hungarians in Ontario*. Toronto: Multicultural History Society of Ontario.
- Paulston, Christina Bratt. 1981. Bilingualism and education. In: Ferguson, Charles és Shirley Brice Heath, szerk. *Language in the USA*. Cambridge: Cambridge University Press, 469-485.

- Polgár, Etelka. 2001. *Language maintenance and language shift: A sociolinguistic analysis of a Hungarian-American community*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem, szakdolgozat.
- Ruzsa, Jenő. 1940. *A kanadai magyarság története*. Toronto: Ruzsa Jenő.
- Statistics Canada. 2006. *Ethnocultural Portrait of Canada Highlight Tables, 2006 Census*. <http://www12.statcan.ca/census-recensement/2006/dp-pd/hlt/97-562/pages/page.cfm?Lang=E&Geo=CMA&Code=537&Data=Count&Table=2&StartRec=1&Sort=3&Display=All&CSDFilter=5000> (Legutóbbi hozzáférés: 2013. 09. 11.)
- Thomason, Sarah Grey. 2001. *Language contact: An introduction*. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Veltman, Calvin. 1983. *Language shift in the United States*. Hága: Mouton.
- Wiley, Terrence G. 2001. On defining heritage languages and their speakers. In: Peyton, Joy Kreeft, Donald A. Ranard és Scott McGinnis, szerk. *Heritage languages in America: Preserving a national resource*. Washington, DC and McHenry, IL: Center for Applied Linguistics and Delta Systems, 29-36.

Függelék
Az adatközlők személyes adatai

adatközlő sorszáma	megj. név	szül. év	születési hely	keresztnév	bejegyzés	lakóhely	oktatási életrajzi adatok	erőforrás	tevékenység
1	06.07.2011	M	Hamilton, ON	-	-	Stoney Creek, Hamilton, ON	12	15	kereskedelmi
2	06.07.2011	M	Hamilton, ON	1956	1956	Dundas, Hamilton, ON	9,5	1	híradás-nyomtatás
3	08.07.2011	M	Hamilton, ON	1955	1956	Hamilton, ON	15	3	tanácsadó
4	08.07.2011	M	Hamilton, ON	1956	1957	Hamilton, ON	14	-	kereskedelmi
5	10.07.2011	F	Hamilton, ON	1971	1971	Dundas, Hamilton, ON	15	-	boltozati
6	11.07.2011	F	Hamilton, ON	2001	2001	Hamilton, ON	15	-	boltozati
7	11.07.2011	M	Hamilton, ON	1956	1957	Dundas, Hamilton, ON	12	-	kereskedelmi
8	11.07.2011	F	Hamilton, ON	1956	1957	Dundas, Hamilton, ON	8	1	kereskedelmi
9	12.07.2011	M	Hamilton, ON	1951	1951	Stoney Creek, Hamilton, ON	12	15	kereskedelmi
10	14.07.2011	F	Hamilton, ON	1958	1958	Hamilton, ON	12	-	kereskedelmi
11	14.07.2011	F	Hamilton, ON	1957	1957	Burlington, ON	12	2	kereskedelmi
12	14.07.2011	M	Hamilton, ON	1957	1957	Burlington, ON	13	-	szállítási vállalkozás
13	16.07.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	17	grafika
14	17.07.2011	M	Hamilton, ON	1970	1970	Hamilton, ON	12	-	vízvezeték szerelő
15	17.07.2011	F	Hamilton, ON	1970	1970	Hamilton, ON	13	-	grafika
16	19.07.2011	F	Hamilton, ON	1956	1956	Hamilton, ON	13	3	élelmiszer
17	19.07.2011	F	Hamilton, ON	1945	1959	Hamilton, ON	1	17	tanár
18	19.07.2011	M	Hamilton, ON	1956	1957	Hamilton, ON	13	7	tanár
19	20.07.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Mississauga, ON	-	15	tanár
20	20.07.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Toronto, ON	-	17	laboratóriumi asszisztens
21	22.07.2011	M	Hamilton, ON	1955	1956	Hamilton, ON	12	-	szerszámkészítés
22	23.07.2011	M	Hamilton, ON	1950	1955	Oakville, ON	17	-	élelmiszeripari
23	23.07.2011	M	Hamilton, ON	1956	1956	Mississauga, ON	13	1	szerszámkészítés
24	23.07.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	18	masszőr
25	26.07.2011	M	Hamilton, ON	1952	1953	Hamilton, ON	8	3	szerszámkészítés
26	26.07.2011	F	Hamilton, ON	1957	1957	Stoney Creek, Hamilton, ON	14	-	gépítmények
27	28.07.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	15	híradás-nyomtatás
28	28.07.2011	F	Hamilton, ON	1969	1969	Hamilton, ON	13	-	kereskedelmi
29	28.07.2011	F	Hamilton, ON	1949	1949	Hamilton, ON	13	-	kereskedelmi
30	29.07.2011	M	Hamilton, ON	1946	1947	Hamilton, ON	4	15	tanár
31	29.07.2011	M	Hamilton, ON	1950	1950	Hamilton, ON	15	-	kereskedelmi
32	02.08.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	20	orvosi laboratóriumi asszisztens
33	03.08.2011	M	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	15	kereskedelmi
34	06.08.2011	F	Hamilton, ON	1956	1957	Hamilton, ON	12	-	élelmiszeripari
35	07.08.2011	F	Hamilton, ON	1979	1979	Hamilton, ON	15	-	kereskedelmi
36	08.08.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Hamilton, ON	-	16	tanácsadó
37	10.08.2011	M	Hamilton, ON	1957	1957	Hamilton, ON	12	3	kereskedelmi
38	10.08.2011	F	Hamilton, ON	-	-	Stoney Creek, Hamilton, ON	-	17	tanár